

Girkalnio istorijos fragmentai

RASEINIŲ KRAŠTO ISTORIJOS MUZIEJUS

Stenduose – nuotraukos, liudijančios apie Girkalnio miestelio ir jo apylinkių istoriją, čia gyvenusius žmones ir jų veiklą, svarbius Lietuvos įvykius tarpukariu (1918–1940 m.).

Girkalnio pradžios mokyklos klasė. Fotografijos nešnomas. RKIM PF 9968

Girkalnio pradžios mokyklos mokiniai nuliapi kelti inkilus. XX a. II ketvirtis. Fotografijos nešnomas. RKIM PF 9975

Girkalnio parapišnininkai gamtoje. Antroje eilėje iš kairės sėdi: Dapkus II, Ražaitis, vikaras Mykolas Gobyš, klebonas Antanas Gečus. Trečioje eilėje pirmas iš dešinės – kunigas Dabailinskas. XX a. II ketvirtis. Fotografijos nešnomas. RKIM PF 9967

Girkalnioje vykusių nemokamų šilvimo kursų „Singer“ mašinomis dalyvis. XX a. II ketvirtis. Fotografijos nešnomas. RKIM PF 10064

Vėjų kursai Girkalnyje. 1937 m. Fotografijos nešnomas. RKIM PF 10063

Raseinių rajono miestelis Girkalnis žinomas nuo XV amžiaus. Yra išlikę istorinių šaltinių apie XVII a. čia gyvenusių mokytojų. Miestelis ypač išaugo XIX a., jam tapus valsčiaus centru. Tam didelę įtaką darė ir pro šalį einantis senasis Žemaičių plentas, kuriuo buvo susisiekiama su Raseiniais ir Kaunu. Tuomet daugumą Girkalnio gyventojų sudarė žydų tautybės žmonės. Netoliese klestėjo Bilevičių dvaras. Nepriklausomos Lietuvos metais Girkalnio valsčius buvo žinomas kaip švietimo ir kultūros centras. Čia veikė šešių skyrių pradinė mokykla, buvo organizuojami kursai suaugusiems, veikė nemažai visuomeninių organizacijų.

1940 m. Girkalnio mokykloje dirbo 6 mokytojai: Petras Skinderis, Antanina Antanaitytė, Ida Mickūnienė, Antanina Skinderienė, Stasė Mockevičienė, Kotryna Juškaitytė. Lietuvų okupavus sovietams, daugeliui mokytojų teko pasitraukti iš pareigų, dalis jų buvo ištremta. Toks likimas 1941 m. ištiko ir mokytojų Skinderių šeimai.

Per visą Girkalnio mokyklos gyvavimo laikotarpį (1637–2003) joje dirbo daugiau negu 300 mokytojų. Jie išugdė daug Lietuvai nusipelnusių žmonių, tarp jų ir kunigą, rašytoją, Lietuvos Steigiamojo Seimo narį, visuomenės veikėją, pavasarininkų organizacijos įkūrėją Povilą Dogelį (1877–1949). Bakaicių dvare gimė 1863 m. sukilimo dalyvis Vaclovas Ibenckis (1843–1893), Paliesyje – rašytoja aušrininkė Stanislava Paškevičienė (1846–1933), Girkalnyje – literatūros kritikas, vertėjas Viktoras Jocalis (1895–1976), žurnalistas Vytenis Neverdauskas (g. 1958), skulptorius Osvaldas Mickūnas, visuomenės veikėja, Kovo 11-osios akto signatarė Romualda Hofertienė (g. 1941), Šikėniuose – ekonomistas, 1941 m. sukilimo dalyvis, profesorius Pranas Padalis-Padalskis (1911–1971), Juodkėnuose – vaikų poetas, iškilus JAV lietuvių veikėjas Stasys Dziugas (1919–2011), Ražaitėliuose – veterinarijos mokslų daktaras, docentas Kazimieras Lukauskas (g. 1950).

Stende pristatomos nuotraukos, kurių originalai saugomi Girkalnio pagrindinėje mokykloje, o jų skaitmeniniai vaizdai – Raseinių krašto istorijos muziejaus pagalbiniame fonde.

Tekstą parengė Raseinių krašto istorijos muziejaus muziejininkė Lina Kantautienė

Girkalnio pradžios mokyklos antro skyriaus mokiniai su mokyklos vedėju Petru Skinderiu mokyklos metu, pabėgęs mokytojas. 1929 m. Fotografijos nešnomas. RKIM PF 9972

Girkalnio pradžios mokyklos mokytojas Petras Skinderis (centro) ir mokiniai 1939 m. birželio mėnesį. Fotografijos nešnomas. RKIM PF 9971. Tai metalai buvo išleista pirmoji Girkalnio šešių skyrių pradžios mokyklos laida. Anksčiau nuotrauka priklausė mokiniai P. Kazimierskytei

Prizais apdovanoti Girkalnio jaunųjų šimėnų nariai prie Girkalnio pradžios mokyklos. Pirmoje eilėje iš kairės į dešinę sėdi: J. R. vadovas, mokyklos vedėjas Petras Skinderis, Raseinių apskrities agronomas Vladas Tilius ir jo vedovės I. D. 1940 m. sausio 27 d. Fotografijos nešnomas. RKIM PF 9957

Lietuvos Nepriklausomybės minėjimas Girkalnio miestelyje. 1939 m. vasario 16 d. Fotografijos M. Liudginas. RKIM PF 9974

Girkalnio bažnyčios choras prie rąstinio pastato Girkalnio miestelyje. Pirmoje eilėje antroje iš kairės sėdi kunigas Dabailinskas (T. Sala) – vargonininkas Jakavičius (T. XX a. II ketvirtis. Fotografijos nešnomas. RKIM PF 9964

Petras Skinderis su savo vaikais tretyje. Užuas, 1932 m. Fotografijos nešnomas. RKIM PF 10065

1934 m. pastatytas naujas medinis dviejų aukštų Girkalnio pradžios mokyklos pastatas. Jo antrajame aukšte gyveno mokytojai. 1937 m. šioje mokykloje buvo atidarytas penktasis skyrius, 1938 m. – šeštasis. 1939 m. išleista pirmoji šešių skyrių pradinės mokyklos laida. 1940 m. Girkalnio mokykloje dirbo 6 mokytojai: Petras Skinderis, Antanina Antanaitytė, Ida Mickūnienė, Antanina Skinderienė, Stasė Mockevičienė, Kotryna Juškaitytė. Lietuva okupuota sovietams, daugeliui mokytojų teko pasitraukti iš pareigų, dalis jų buvo ištremta, o kiti likę paragauti ir tremties duonos. Tais metais išliko ir mokytojų Skinderių šeima. XX a. viduryje. Fotografijos nešnomas. RKIM PF 9970